

Ár 1997, föstudaginn 18. júlí var Kjaradómur settur að Kalkofnsvegi 1 í Reykjavík og haldinn af Garðari Garðarssyni, Jóni Sveinssyni, Magnúsi Óskarssyni, Margréti Guðmundsdóttur og Þorsteini Júlíussyni.

Fyrir var tekið:

Að ákvarða laun þeirra aðila sem undir Kjaradóm falla.

I.

Í 5. gr. laga nr. 120/1992 um Kjaradóm og kjaranefnd segir: “Við úrlausn mála skal Kjaradómur gæta innbyrðis samræmis í starfskjörum þeim sem hann ákveður og að þau séu á hverjum tíma í samræmi við laun í þjóðfélaginu hjá þeim sem sambærilegir geta talist með tilliti til starfa og ábyrgðar. Ennfremur skal Kjaradómur taka tillit til þróunar kjaramála á vinnumarkaði”

II.

Af framangreindri tilvitnun, ummælum í greinargerðum með lagafrumvörpum að núgildandi lögum, nefndarálitum, ummælum þingmanna og með samanburði við eldri löggjöf er ljóst að Kjaradómi er ætlað það hlutverk að meta vinnuframlag manna sjálfstætt til fjár. Leggja verður sérstakt mat á störf hvers einstaks aðila eða hóps og reyna að finna samsvörun þeirra starfa í vinnuframlagi og ábyrgð annarra aðila á vinnumarkaðnum. Við það mat verður einnig að sjálfsögðu að taka tillit til almennrar kjarapróunar. Við ákvörðun kjara ber jafnframt að líta til annarra þátta en beinna launagreiðslna, svo sem lífeyrisréttinda, starfsöryggis, starfsumhverfis o.fl.

III.

Í frumvarpi því sem síðar varð að lögum nr. 120/1992 var gert ráð fyrir því að Kjaradómur ákvæði laun forseta Íslands, þingmanna, ráðherra og hæstaréttar- og héraðsdómara. Var þessi hópur takmarkaður við þá aðila, sem æskilegt var talið að framkvæmdavaldið fjallaði ekki um, þ.e. forseta, ráðherra og þingmenn. Hvað varðaði dómara þá voru þeir taldir hafa slíka sérstöðu umfram aðra embættismenn samkvæmt stjórnarskránni að rétt væri að Kjaradómur fjallaði um mál þeirra en ekki kjaranefnd. Þessari grein frumvarpsins var breytt í meðförum þingsins og ákveður Kjaradómur laun nokkurra æðstu embættismanna þjóðarinnar auk framangreindra.

Meginverkefni Kjaradóms er þannig að ákvarða laun til æðstu fulltrúa hins þrískipta valds. Störf þeirra eiga sér að jafnaði ekki skýrar hliðstæður á hinum almenna vinnumarkaði. Við mat á þessum störfum er því m.a. tekið mið af fyrirliggjandi upplýsingum um launakjör þeirra sem líklegt þykir að hafi sambærilega menntun, ábyrgð og vinnuálag. Þá er litið til kjara annarra þeirra sem ríkið greiðir laun skv. kjarasamningum eða öðrum aðferðum svo og til almennrar þróunar á vinnumarkaði.

IV.

Rétt þykir að skýra hvaða sjónarmið liggja að baki ákvörðunar Kjaradóms að þessu sinni.

Við ákvörðun sína um almennar launabreytingar hafði Kjaradómur í huga niðurlagsákvæði 5. gr. laga nr. 120/1992, þ.e. hina almennu þróun kjaramála á vinnumarkaði, eins og nánar verður gerð grein fyrir hér síðar. Af ástæðum sem hér á eftir er gerð grein fyrir telur Kjaradómur hins vegar rétt að hækka laun dómara nokkru meira en annarra.

Sjálfstæði dómstóla er einn af hyrningarsteinum kenningarinnar um hið þrískipta vald sem er grundvöllurinn að stjórnarskrá lýðveldisins Íslands. Sjálfstæði dómenda og dómstóla er líka eitt meginatriðið í þeim sáttmálum sem Ísland er aðili að og ætlað er að tryggja mannréttindi þegnanna. Brýnt er að sérstaða dómara í stjórnkerfinu sé rækilega undirstrikuð. Dómurum er ætlað að vera óháðir úrskurðaraðilar sem almenningur á að geta snúið sér til með ágreinings- og réttindamál, einnig mál gegn framkvæmdavaldinu. Í hinum siðmenntaða heimi er hvarvetna lögð mikil áhersla á þetta og hefur ráðherranefnd Evrópuráðsins beint þeim tilmælum til aðildarríka sinna að ríkisstjórnir þeirra geri allt sem nauðsynlegt er, og styrki það sem þegar hefur verið gert, til að treysta sjálfstæði dómara og skilvirkni dómstóla. Miklar hæfniskröfur eru gerðar til dómara og sífellt flóknara laga- og viðskiptaumhverfi gerir til þeirra miklar menntunarkröfur. Mikilvægt er að í stöður dómara sækist hinir hæfustu menn og mega launakjör dómara ekki vera því til hindrunar.

Þá má einnig benda á að starf dómara útilokar þá frá þátttöku í ýmis konar atvinnustarfsemi og félagsstarfsemi og takmarkar þannig möguleika þeirra á aukastörfum eða tekjuöflun utan starfsvettvangs þeirra.

Fyrir Kjaradómi liggur erindi frá dómstjóranum í Reykjavík, þar sem vakin er athygli á auknu álagi á dómara eftir gildistöku laga nr. 80/1995. Þá segir að dómarar við Héraðsdóm Reykjavíkur hafi lægri laun en dómarar annars staðar á landinu, þrátt fyrir að ætla megi að störf þeirra séu síst umfangsminni eða auðveldri en störf dómara við aðra dómstóla.

Hvað varðar fyrra atriðið þá hefur Kjaradómur tekið tillit til þess við ákvörðun sína. Mismunur á útborguðum launum dómara við Héraðsdóm Reykjavíkur og sumra dómara við önnur embætti stafar hins vegar af mismunandi vinnutilhögun innan héraðsdómstólanna þar sem margir héraðsdómarar utan Reykjavíkur ganga gæsluvaktir en í Reykjavík standa dómarafulltrúar gæsluvaktir og fá greitt fyrir sérstaklega. Þetta fyrirkomulag telur Kjaradómur að eigi að vera í verkahring dómsmálafyrivalda að ákveða. Kjaradómur telur að grunnlaun allra héraðsdómara, annarra en dómstjóra, eigi að vera hin sömu, án tillits til aldurs, menntunar eða þess við hvaða héraðsdómstól þeir starfa.

V.

Ákvarðanir Kjaradóms nú eru að mestu breytingar frá fyrri ákvörðunum með hliðsjón af almennri launaþróun. Rétt er að taka það fram, að nokkuð langt er síðan síðast var breytt launum þessara aðila. Grunnlaun þeirra er undir Kjaradóm heyra voru hækkuð síðast í september 1995. Launavísitalan hefur hækkað um 5,75% á tímabilinu frá september 1995 til febrúar 1997, þ.e. til þess tíma að áhrifa nýgerðra kjarasamninga tekur að gæta í vísitölunni. Af þessari hækkun má rekja 3% til samningsbundinnar launahækkunnar 1. janúar 1996. Sú hækkun var innifalin í úrskurði dómsins í september 1995. Að teknu tilliti til þessa stendur eftir hækkun launavístölu um 2,67%, sem þeir sem undir dóminn falla hafa ekki notið.

Þá hafa aðilar vinnumarkaðarins að undanförmu gert með sér kjarasamninga, sem að mati Þjóðhagsstofnunar fela í sér launahækkun sem liggur á bilinu 5,5-6%, þegar allt er talið.

Með vísan til lagaskyldu um að taka tillit til þróunar kjaramála á vinnumarkaði telur Kjaradómur því forsendur til að hækka laun þeirra er undir hann heyra um 8,55%.

Launabreytingar Kjaradóms miðast við 1. apríl 1997.

Rétt er að geta þess, að samkvæmt 2. mgr. 25. gr. 1. nr. 19/1991 bera ríkissaksóknara sömu lögkjör og hæstaréttardómara, eftir því sem við verður komið. Þá hefur orðið sú breyting á lögum um Kjaradóm, að Kjaradómur ákvarðar ekki lengur launakjör umboðsmanns Alþingis.

VI.

Ákvörðun um föst laun.

Með skírskotan til ofanritaðs og laga um Kjaradóm ákveðast eftirfarandi mánaðarlaun frá 1. apríl 1997:

1. Forseti Íslands krónur 434.200
2. Forsætisráðherra krónur 417.900 og aðrir ráðherrar krónur 379.900, hvort tveggja að meðtöldu þingfararkaupi
3. Forseti Hæstaréttar krónur 345.700 en aðrir hæstaréttardómarar krónur 314.300
4. Ríkissaksóknari krónur 314.300
5. Ríkissáttasemjari krónur 300.500
6. Ríkisendurskoðandi krónur 266.800
7. Biskup Íslands krónur 262.400
8. Dómstjórinn í Héraðsdómi Reykjavíkur krónur 274.500 en aðrir dómstjórar krónur 248.100

9. Héraðsdómarar krónur 239.400
10. Umboðsmaður barna krónur 228.800
11. Þingfararkaup alþingismanna krónur 211.700

Desemberuppbót árið 1997 skal nema krónum 29.700 og orlofsuppbót árið 1997 skal vera krónur 8.400

Gangi dómari gæsluvaktir skal miða laun fyrir það við launaflokk hans.

VII. Ákvörðun um yfirvinnugreiðslur

Auk framangreindra mánaðarlauna skal greiða eftirtöldum aðilum fasta mánaðarlega greiðslu fyrir yfirvinnu og óreglulegan vinnutíma sem hér segir:

1. Forseta Hæstaréttar 42 klukkustundir á mánuði en öðrum hæstaréttardómurum 37 klukkustundir á mánuði
2. Dómstjórum og héraðsdómurum sem starfa einir 47 klukkustundir og héraðsdómurum 37 klukkustundir
3. Ríkissaksóknara 37 klukkustundir
4. Biskupi Íslands 40 klukkustundir
5. Umboðsmanni barna 30 klukkustundir

Að sinni skulu vera óbreyttar ákvarðanir Kjaradóms um tilhögun yfirvinnugreiðslna til ríkisendurskoðanda og ríkissáttasemjara.

Tímakaup fyrir yfirvinnu og aukið álag er 1,0385% af mánaðarlaunum þess sem í hlut á. Yfirvinna greiðist alla mánuði ársins, einnig í sumarleyfum. Af því leiðir að ekki er greitt orlofsfé á yfirvinnu.

VIII. Endurmenntunarsjóður dómara.

Ríkissjóður skal greiða í sérstakan endurmenntunarsjóð dómara fjárhæð sem nemur 1,5% af heildarlaunum hvers dómara á mánuði. Dómsmálaráðherra skal skipa þrjá menn í stjórn sjóðsins, þar af einn án tilnefningar og skal hann vera formaður sjóðsstjórnar. Þá skal skipa einn mann samkvæmt tilnefningu fjármálaráðherra og annan skv. tilnefningu Dómarafélags Íslands.

Stjórn sjóðsins semur reglur fyrir úthlutun úr sjóðnum og tekur ákvarðanir um varðveislu hans og ávöxtun.

Heimilt er dómsmálaráðherra að veita dómara námsleyfi til endurmenntunar. Dómari skal, að námsdvöl lokinni, gera skýrslu um árangur af námsdvölinni og með fyrirlestrum eða öðrum hætti miðla af þekkingu sinni.

Ríkissaksóknari skal falla undir ákvæði þessa kafla og skal einnig greitt af launum hans í endurmenntunarsjóð.

Tillög í Vísindasjóð, sem greidd hafa verið af launum dómara og ríkissaksóknara, falla jafnhliða niður.

IX.

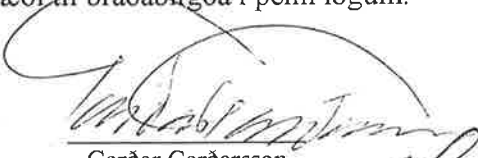
Launagreiðslur við sérstakar aðstæður.

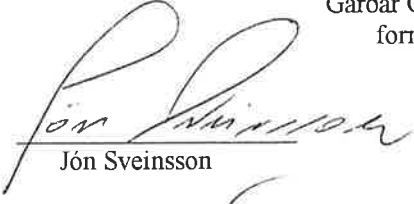
Laun eru þannig ákveðin, að ekki skal vera um frekari greiðslur að ræða. Kjara-dómur getur þó, vegna ófyrirséðra tímabundinna atvika ákveðið sérstakar yfirvinnugreiðslur þegar um er að ræða óvenjulegar tilfallandi aðstæður. Beiðni um slíkt skal rökstudd af viðkomandi yfirmanni stofnunar eða af viðkomandi embættismanni, eftir því sem við á. Yfirvinna skal þá greidd með 1,0385% af föstum launum á klukkustund. Orlof skal greitt á yfirvinnu sem unnin er skv. heimild í þessum kafla.

X.

Önnur ákvæði.

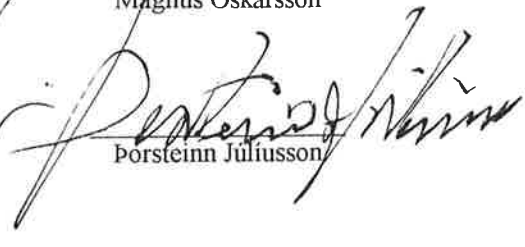
Eftir því sem við getur átt og ekki er sérstaklega á annan veg ákveðið í úrskurði þessum skulu, um aðra en alþingismenn, gilda sömu almennar reglur um orlof, staðgengilsstörf, slysatryggingar innan og utan starfs, farangurs- og munatryggingu, ferðir og ferðakostnað, greiðslur fyrir afnot bifreiða, gistingu og búferlaflutninga og gilda um ríkisstarfsmenn. Ennfremur gildir um alla reglugerð um barnsburðarleyfi starfsmanna ríkisins, nú nr. 410/1989 og reglugerð um veikindaforföll starfsmanna ríkisins, nú nr. 411/1989 sbr. og ákvæði 12. gr. l. nr. 70/1996 um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins og ákvæði til bráðabirgða í þeim lögum.

Garðar Garðarsson
formaður

Jón Sveinsson

Magnús Óskarsson

Margrét Guðmundsdóttir

Þorsteinn Júlíusson